

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: **Constantin Popp.**

□

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Bilanțul băncii „Albina” pe 1932. — Fiscalism autohton. — Reflexiuni la textul proiectului de lege pentru reglementarea comerțului și controlului bancar. — Situația.

Bilanțul băncii „Albina” pe 1932.

În numărul nostru trecut s'a dat publicității bilanțul pe 1932 al băncii „Albina” al celui mai vechiu institut financiar românesc din țară.

Cifrele reci ale acestui bilanț, comparate cu cele ale bilanțurilor din ultimii ani trecuți, ne arată în mod foarte grăitor și fidel situația în care pot fi împinse fără nici o vină a conducerii lor, chiar și instituțiunile cele mai solide și cu chibzuială conduse — prin legi nefaste și criminale ca legea pentru conversiunea datoriilor agricole și întreg cortegiul de alte legi în legătură cu ea.

În tot trecutul ei de șase decenii „Albina”, a fost una din temelile cele mai puternice ale progresului în bunăstare a poporului nostru. A parcurs un drum glorios de ascensiune, a înregistrat an de an numai progres, atât în volumul afacerilor și pe calea consolidării sale, cât și în ce privește beneficiile nete realizate din cari a alimentat, decenii de rândul, cu mână largă, toate așezămintele noastre de folos obștească: culturale, sociale, bisericăști, economice și filantropice.

Aceasta frumoasă și utilă activitate a fost brusc oprită cătră finele a tr. și

în cursul a. e. prin efectele dezastruoase ale legii pentru conversiunea și asanarea datoriilor agricole: demoralizarea clientelei debitoare dela safe și dela orașe, sămănarea și menținerea neîncrederii în șirurile deponenților, stagnarea ori mai bine zis încetarea totală a operațiunilor de credit și în urma tuturor acestora amorțirea întregii vieți economice.

Iată în adevăr, ce ne spun cifrele bilanțului pe 1932, cu limbajul lor făcut, dar totuși atât de elocvent:

Activele totale ale băncii „Albina” s'au redus, până la 31 Decembrie 1932, față de 1931, cu rotund Lei 235.000.000 la Lei 1.428.373.753.

Disponibilitățile: în numărar, la alte bănci și în monete (străine) s'au redus dela Lei 77.700.000 rotund, cu Lei 54.000.000 rotund, la Lei 23.800.000 rotund.

Creanțele de tot felul (pe polițe, cu ipotecă, cu acoperire de efecte și de cont curent) s'au redus, prin replătiri, cu Lei 161 milioane rotund, la Lei 1.294.000.000 rotund.

Cifra „Imobilelor proprii și destinate vânzării” cu Lei 38.000.000 rotund, este aproape neschimbată față de 1932 și cuprinde importante rezerve latente, în singuraticile obiecte subevaluate, chiar și față de prețurile scăzute de azi ale imobilelor.

Demn de remarcat este, la aprecierea bilanțului „Albinei” pe ultimul an, că cu toată lipsa de operațiuni lucrative, și a dificultăților mari și multiple ale vremurilor, prin cari am trecut, „Albina” a

putut urma și cu ocazia ultimei încheieri a bilanțului, metoda sa tradițională, de a omite la active calcularea de dobânzi restante. Or suma acestor dobânzi restante, sporite mult în cursul anului 1932, ca consecință a legilor des amintite, reprezintă pentru acest institut o rezervă latentă foarte importantă, dacă vom ține seamă de marele stoc al creanțelor sale.

O putere de rezistență remarcabilă, a dovedit „Albina” în cursul anului 1932 prin replătirea unei sume de peste Lei 305.000,000 din Depuneri spre fructificare și din Depozite de cont-curent, prin cari operațiuni starea acestor două conturi s'a redus la Lei 832, milioane.

Prin o eșalonare rațională a sumelor reclamate de deponenți, unii având necesități reale, iar alții alarmați, eșalonare aprobată și de Banca Națională a României, „Albina” a învins bravuros dificultățile inerente vremurilor de azi, anormale, sub raport economic.

Și a putut presta „Albina” replătirile importante din depuneri în sumă de peste Lei 305 milioane din sursele sale proprii și din Reescontul, ce i s'a pus la dispoziție din partea Băncii Naționale a României.

Acest Reescont, la finele anului 1932 s'a cifrat cu Lei 371 milioane, în creștere față de anul 1931 cu Lei 107 milioane rotund.

Fondurile de rezervă și Rezervele pentru creanțe dubioase, în sumă de Lei 88.500,000 rotund, prezintă față de 1931 un spor de rotund Lei 850,000.

O inovație în compunerea și publicarea bilanțului observăm în evidențierea în cont separat a Fondului de pensuni al funcționarilor în conformitate cu statutele.

Sarcinile acestui fond în anul 1932 au fost de Lei 2.383,000 rotund, iar starea fondului la finele anului 1932 se cifrează cu Lei 23.372.000 rotund.

Stagnarea afacerilor resp. reducerea încasărilor generale se observă, precum la toate băncile din țară, așa și la „Albina” în importanta scădere a veniturilor sale brute: din dobânzi etc.

Acestea s'au redus în 1932 față de 1931, cu rotund Lei 71 milioane la Lei 103 milioane, iar la cheltueli generale (salare, imprimate, registre, porto, jetoane, chirii și impozite) „Albina” a avut în 1932 cu

Lei 13.145.000 rotund mai puțin erogațiuni decât în 1931, și anume în total erogațiuni de rotund Lei 100.100.000.

Astfel beneficiul net realizat în 1932, inclusiv suma de Lei 2.975.000 reportată din beneficiul anului 1931, se cifrează cu Lei 6.158.429.

Din suma aceasta, Consiliul de administrație în vederea eventualelor pierderi, mai însemnate, ce se pot ivi în viitor, drept consecință a legii pentru conversiunea datorilor agricole și ca măsură de prevedere și de consolidare a institutului, s'a văzut îndemnat a trece Lei 3.183,429 la Rezerve pentru creanțe dubioase, iar suma de Lei 2.975.000, ce reprezintă beneficiul reportat din 1931, Consiliul de administrație propune să fie reportat mai departe în contul beneficiului anului 1933 în curs.

Astfel acționarii „Albinei”, rămân, de astădată, cu mâna goală, caz fără precedent până acum în trecutul de 6 decenii al acestui institut.

Cu toată nesiguranța ce domnește încă azi, în ceea ce privește viitorul și mai ales soarta legii conversiunii și asanării datorilor agricole, și a efectelor ei finale asupra organizației bancare a țării, „Albina” poate privi cu încredere și cu cele mai bune nădejdi în viitor. La aceasta o îndreptățește trecutul ei cinstit de 60 de ani, corectitatea exemplară a conducătorilor ei din trecut ca și din prezent, precauțiunea observată totdeauna la plasamente și temelii solide pe care este așezată.

Între orice împrejurări fie ele cât de vitrege „Albina” va ști și va putea să învingă toate dificultățile, ce vremelnice sunt ori se vor ridica în calea desfășurării normale a vieții economice-financiare.

Fiscalism autohton.

Am trecut de mult de epoca finanțelor primitive. Acum 5—6 secole, organizarea acestora consta dintr-o serie de dări mai mult sau mai puțin reglementate, pentru că era nedefinit însuși principiul autorității respective. În special se remarcă confundarea finanțelor regale cu cele ale statului, apoi faptul că pentru satisfacerea nevoilor generale nu contribuiau decât anumite clase sociale. Neparticiparea unora dintre acestea la viața administrativă, însemna tocmai sarcina lor mai

mare de a contribui la acoperirea necesităților în ce privesc finanțele publice. Așa de exemplu, multă vreme clasa țărănească și a meseriașilor s'au mărginit să plătească ceea ce hotărau nobilii și seniorii, ei înșiși fiind scutiți de orice contribuție.

Se pare că cel dintâiu pas spre scuturarea acestor inegalități s'a făcut în Anglia prin secolul al treisprezecelea. El a constat însă numai în limitarea drepturilor monarhului de a pune dări la bunul plac asupra populației spre a-și satisface nevoile proprii. În această țară care reprezintă simbolul democrației, s'au scindat pentru prima dată finanțele publice de acelea cari erau menite să acopere nevoile de trai ale casei domnitoare. De sigur că evenimentul n'a putut remarca un an precis. Lupta între două principii: unul vechiu și altul nou, a durat o perioadă oarecare. Dar prin această luptă s'a cristalizat mai târziu prin separație, adevărata noțiune a finanțelor publice.

Faptul evident nu s'a întâmplat concomitent în toate țările. A fost necesar ca seria abuzurilor în ce privește noțiunea finanțelor publice, să se facă simțită pretutindeni, pentruca reacțiunea să se canalizeze, îndrumată fiind de reușitele singuratic. Așa se face că după Anglia a urmat Franța, apoi Germania, Italia etc. În acest fel privind istoria finanțelor publice în diferitele țări și la diferitele epoci, ne putem da seama de cristalizarea noțiunii însăși. Așa de exemplu în Franța proprietarii de pământ plăteau pe la sfârșitul evului mediu următoarele dări: dimes, minage, champart, charree, vendage, chef cens, menu cens, etc.; oamenii lipsiți de pământuri făceau corvezi, iar regelui i se făceau așa numitele aides-uri; impozitele directe numărând între ele: la taille.

În Germania principalele dări erau: Fenigul comun, impozitul asupra evreilor și die Bede. Tot așa de puține la număr și bine precizate în sarcina căror indivizi cădeau, erau în acea vreme dările în Anglia. Comparând aceste dări cu acelea cari erau în vigoare în Principatele române în epoca contemporană vom rămâne surprinși de mulțimea acestora din urmă. Astfel dela întemeierea Principatelor și până la reforma lui Mavrocordat, finanțele românești se caracterizează prin următoarele dări: caii de olac, joldul, posada, boii de podvadă, văcărutul, albinăritul sau desetina, gorștina sau goștina, vinericiul domnesc, pogonăritul, pripășitul, tutunăritul, fumăritul, mesticulul, năpasta, etc., fără a considera pe acelea din perioadele turburi, când țara plătia biruri Turcilor sau Tătarilor (deci popoarele năvălitoare), acoperite prin: birul pentru zahareaua comeniței, birul pentru odăile turcești, birul jigniței, birul Tătarilor, birul slugeriei, birul bozianilor, birul cărașilor, birul sloboziilor, etc. etc.)

*) Numai sub Mihai Viteazul tributul turcesc era de 30.000 galbeni. Cu un veac mai în urmă Turcii trăgeau din țara românească 3/4 din veniturile ei, adică cam 400.000 taleri, iar în epoca fanarioșilor tributul oficial atinge cifre fabuloase (Vezi G. Zane, Economia de schimb în Principatele române).

Se vede deci că dacă comparăm epocile istorice în diferitele state în privința impozitelor ce se plăteau, constatăm că de unde în alte țări s'a sistematizat de multă vreme materia impozabilă și i s'au adaptat principiile moderne, la noi a dăinuit un abuz care a oprit crearea celei mai modeste rezerve de avuție națională. Abia prin secolul al nouăsprezecelea se înfrânează fenomenul și în special regulamentul organic a fost elementul care acum o sută de ani, a pus stavilă birurilor multiple.

Știința financiară modernă are în privința dărilor un principiu sacrosanct pe care unele țări l-au respectat din cele mai vechi timpuri, iar noi numai dela instaurarea regimului democratic a lui Kogălniceanu. Acest principiu constă în impunerea aceleiași materii numai o singură dată, materie care pleacă fie dela producție, fie dela venit, fie dela consumație. În plus, alte țări au introdus respectul tradiției și al dreptului câștigat, dela care nu derogă cu una cu două.

Timp de aproape 50—60 ani am râvnit și noi după organizarea modernă a finanțelor publice. Dela începutul domniei Regelui Carol I și până imediat după războiu, finanțele românești erau conduse de un raționalism în impunere, cum nu se știe dacă vom mai întâlni vreodată. Statul se fixase asupra unor izvoare de venituri cari de foarte puține ori trebuiau încassate pe cale coercitivă. Cetățeanul din orice categorie socială ar fi făcut parte, dădea statului o așa de neînsemnată contribuție, încât n'a simțit nevoia să se plângă. După 40 de ani dela scuturarea jugului turcesc, abia de se mai reamintea epoca supărătoare, când încassarea birurilor echivala cu cel mai mare supliciu al vieții. Iar cărțile de istorie povestiau ca pe niște întâmplări anacronice și de mult trecute, incidente nenorocite cari interveniau pe vremuri la strângerea birurilor: satele se agitau, țăraniii își părăseau mai bucuroși vetrele decât să dea față cu trimișii visterniciei, etc. etc. Incepuseră cu un cuvânt să se uite epocile abuzurilor fiscale cari caracterizează istoria noastră națională până în pragul secolului al nouăsprezecelea.

După acea perioadă financiară normală, oftează astăzi Românul. După acea frumoasă epocă când factorii economici funcționând regulat, operațiunea alcătuirii bugetului deși importantă în fond, se consuma fără prea mare ecou asupra mulțumirii. Parlamentul discuta doar din mândria oratoriei, aleșii națiunii ținând să-și spună punctul de vedere doctrinar mai mult din motivul de a dovedi că se țin la curent cu teoriile financiare moderne, sau pentruca să arăte punctul de vedere al grupării politice din care făcea parte. Oratoria era deci principalul scop al desbatelor parlamentare respective: oratoria și doctrina. Incolo operațiunea era foarte simplă: se lua o medie a tuturor capitolelor pe ultimii 2—3 ani, se mai rotunjea rezultatul în plus sau în minus și compunerea de cifre

se reducea doar la cele patru operațiuni aritmetice elementare.

Războiul a desorganizat însă iarăși începuturile metodice făcute în domeniul organizării noastre financiare. Atunci, în decursul lui, a intervenit acea cascadă de debitări și creditări între state, deoarece finanțelor nu li s'a mai dat atenția cuvenită, scopul principal fiind pentru oricare beligerant, câștigarea războiului. Și nu numai atât, dar chiar noțiunea de debitat și creditat este astăzi ceva nedefinit, deoarece statul creditor într'o parte este la rândul lui debitor în cealaltă parte, așa că o înlanțuire solidară de cifre fantastice altădată, poate fi urmărită dintr'un stat într'altul pe diferite poziții ale contului curent, fără a i se putea determina ușor punctul de plecare. Dela această realitate dubioasă au plecat apoi diferitele conferințe și aranjamente financiare ca: Young, Dawes, Borah etc. cari toate au căutat să deslușiască haosul în care pluteau cifrele datoriilor reciproce dintre state și să le repartizeze apoi într'o scară compatibilă cu împrejurările și posibilitățile de plată ale fiecărui stat în parte.

România evident n'a scăpat de această rătăcire a a cifrelor. Războiul cu urmările lui imediate, ne-au silit să lucrăm nu numai fără buget, dar chiar fără a avea posibilitatea încasării impozitelor în cea mai infimă măsură. Așa că lucrând cu credite și cu inflație, lichidarea trecutului are repercursiuni tot mai vii și mai supărătoare asupra aranjamentelor financiare curente.

Dar nu numai că nu s'a putut încasa nimic în timpul războiului, căci a mai intervenit un fapt care a înrăutățit fenomenul. Ca stat tânăr format cronologiceste aproape în urma tuturor cari se găseau în războiu, România nu avea nici o rezervă la dispoziție. De unde Franța și Anglia posedau puternica armătură de bănci și organizații financiare cari le-au aprovizionat cu bani pe toată durata războiului, ele au mai fost apoi ajutate de enormele depozite mobiliare pe cari populația le putuse aduna la adăpostul liniștei politice și sociale, de unde Germania, Austria și Ungaria au recurs în șapte rânduri la împrumuturi interne de războiu, noi cu 2/3 din teritoriul național, ocupat, nu ne-am putut opri decât la credite externe. Așa se face că la încetarea ostilităților, deși biruitori, purtam în sarcina noastră națională o datorie care era departe de a corespunde posibilităților noastre de plată.

De aici începe iarăși o epocă deosebită în istoria finanțelor noastre. Deosebită însă numai în formă, în fond ea reprezintă o revenire fidelă la finanțele vremurilor medievale. Căci în loc să ne examinăm cu toată seriozitatea capacitatea noastră de plată și să ne eșalonăm datoria în astfel de rate cari să fie compatibile cu venitele noastre naționale, am recurs la impozite noi și multiple. Primul început la făcut dl. Titulescu titularul Ministerului de finanțe în perioada

1920—1921. Atunci am făcut cunoștință cu acel sistem cedular de impozite care nu se putea nici pe departe acomoda stărilor dela noi. Iar dacă urmașul său la departament Vintilă Brătianu a modificat ceva ușurând complicațiile mecanismului de impunere, a făcut-o numai pentru că omul de rând nu pricepea nimic din litania imprimată pe formularele primite la percepție. Cu acest sistem de impunere care călca regulele clasice ale celor mai importante principii financiare, am rupt iarăși continuitatea celor 60 de ani de finanțe raționale și ne-am alăturat din nou absurdității fiscale din timpurile premergătoare României moderne, cu singura deosebire că tot ce cere astăzi statul se plătește în bani, până când atunci se plătia în bani și în natură, sau numai în natură.

Am revenit deci la fiscalismul tradițional. Era prea aproape trecutul acesta specific autohton care îngăduia abuzul fiscal până la imposibil, pentru că să nu ne tenteze. Și l-am readoptat. De cincisprezece ani de zile deci am impus cu taxe și impozite orice activitate omenească, fie ea cât de modestă. Pe rând ramurile de producțiune au fost stoarse de vlagă în diferite stadii ale procesului economic, plecând dela însăși producția și atingând circulația și consumația totodată. Apoi pentru a stimula anumite activități se promiteau încurajări cari nu durau decât atâta cât dura capriciul celui care le acorda. Așa s'a făcut cu legea pentru încurajarea construcțiilor care a trecut în câțiva ani prin tot atâtea regimuri modificatoare.

Dar ceea ce face similitudinea impozitelor actuale multiple cu cele ale finanțelor noastre primitive și abuzive, este așa numita lege a impozitului pe lux și cifra de afaceri care lovește un fabricat de atâtea ori câte stadii sunt în prelucrarea sa. Iar impozitul elementar dublat de cel global nu este decât o repetiție a birurilor de pe vremuri. Factorii interesați au protestat, au documentat greșala, dar fără succes căci metoda continuă și va continua. Am putea spune că nu e nici de mirare, deoarece abuzul fiscal formează o a doua natură a omului de guvernământ în țara românească derivând dintr'o germinare permanentă a trecutului.

Ing. GH. BRĂNDUȘ.

Reflexiuni

la textul proiectului de lege pentru „reglementarea comerțului și controlului bancar”, reprodus în Nr. 8 din 25 Febr. a c., al Revistei Economice.

Dorind a aduce o modestă contribuție la elucidarea chestiunii, cerem să ni se admită câteva reflexiuni la o parte esențială a proiectului menționat, după ce scurtîmea timpului nu ne permite să le aprofundăm și pe celelalte, pentru cari credem, că se vor afla apreciatori mai competenți.

În general trebuie să constatăm, că proiectul acesta — ca și toate dispozițiile economice a legilor românești — poartă pecetea, semnatura inmixțiunii exagerate a oficialității de guvernament în activitatea individuală ori societară particulară și semnatura unui centralism inutil, costisitor și dăunător, care aservește ori ce năzuință spre o bunăstare și independență economică și morală locală, mai expunându-o și influenței politice de partid. Două caracteristice moștenite din tradițiile vechiului Regat, dar adoptate de toate partidele noastre actuale de guvernământ.

Căci ce altă însemnează, a transpune în competența unui „Consiliu Superior Bancar”, compus din numeroși consilieri și dintr'o droaie de funcționari numiți pe câte 6 ani prin guverne dintre clienții politici — toate atribuțiunile acele, față de bănci, cari până acuma erau în competența celor 72 tribunale, — decât o centralizare ultra exagerată, inutilă, costisitoare și dăunătoare, trebuind să te adresezi aceluia „Consiliu Superior Bancar” din București pentru toate chestiunile bancare, pe cari până acuma ți le-a controlat și rezolvat magistratura locală gratuit, fără intervenții, pe când concentrate toate aceste agende la București se vor ridica la un număr formidabil, imposibil de rezolvat prompt și obiectiv chiar pe lângă zeci de consilieri necunoscători a circumstanțelor locale ale petenților în măsura în care le pot cunoaște magistrații localnici, mai adaugând ocazii la intervenții, la trafic de influență și la sperturi, la o înmulțire inutilă a numărului funcționarilor, cu care țara noastră și până acuma bate recordul pe continent.

Și dacă la toate acestea vom mai adăuga dreptul discreționar, pe care proiectul de lege îl atribuie aceluia „Consiliu Superior Bancar” în conducerea unor organizații financiare particulare, apoi trebuie să constatăm și aici, că legislația noastră ne introduce pe neobservate în epoca „economiei dirijate”, urmată în ritm mai grăbit prin Societetele rusești, pusă și nouă în prospect nu chiar de mult prin graiul unui domn ministru.

Adecă, atâta ne vom tot democratiza, până ce ne vom pomeni lipsiți și de cele mai elementare libertăți economice, cum și de orice independență economică și morală particulară, prin ceea ce apoi se propagă un servilism, incapabil de a promova o bunăstare economică și morală generală, așa, încât nu știm de ce să ne mirăm mai mult, de neastâmpărul aceluia, cari pe toate terenele năzuiesc să ne aservească, ori de ignoranța celor mulți, cari cu sufragiul universal în proțap nu își știu asigura nici măcar atâta neatârnare economică, câtă le-au fost îngăduit stăpânitorii lor străini de odinioară ?

Se poate însă, că o parte din confrății noștri din vechiul Regat unde în județe au avut aproape numai bănci populare și cooperative, conduse, controlate și

protejate prin oficialitatea Statului, cu greu vor putea pricepe, că de ex. „băncile românești din Ardeal au fost tot atâtea instituțiuni autonome, independente, pentru rosturile economice și financiare locale aproape din fiecare plasă, aranjându-și aceste chestiuni fără amestecul Statului, fără tendința aceluia ori a Băncii Austro-ungară, sau a marilor bănci de reescont de a le aservi. Din contră, băncile mari și mici și-au dat reciproc concurs leal, legal și cinstit întru împlinirea misiunii lor economice, care era promovarea bunăstării economice și morale generale, — bine știind, că prin aceasta se garantează și posibilitatea populației de a presta impozitele și sarcinile publice către Stat, Biserică, județ, comună, societate și *cu deosebire către armată*”.

„Războiul mondial ne-a dovedit, că Statele economice bine conduse au suportat sarcinile războiului aproape doi ani din rezervele acumulate, fără rechiziții generale forțate, imediate, pe când cele economice și moralice greșit conduse deși dela început au rechiziționat tot ce s'a putut, totuși, abia la 3—4 luni s'au pomenit fără efecte, fără hrană, ba chiar și fără cele mai indispensabile mijloace sanitare, a căroră lipsă a pretins apoi mai multe jertfe de vieți decât glonțul dușmanului”.¹⁾

Adecă nici compilatorii acestui proiect de lege nu s'au putut desbura de înclinarea, ca prin aservirea vieții economice, financiare, industriale (cu trusturi, cartele etc.) influenței centraliste politice, să se creze în locul iobăgiei feudale de odinioară o nouă iobăgie politică și în locul boerilor și magnaților o numeroasă clientelă de beneficiari privilegiați, sufocând în germine orice inițiativă individuală ori societate particulară, fără de care la noi nu se poate produce o bunăstare economică generală.

Este probabil, că acest curent nu va înceta până se va menține actualul sistem electoral cu liste și premii. O rază de nădejde spre îndreptare se arată numai în faptul, că sentimentul de conservare națională pare a se trezi din letargie și a se manifesta prin organizații particulare de salvare, cum este „Cultul Patriei”, „Frontul Cetățenesc”, „Acțiunea Patriotică” și altele, cari unindu-și puterile doar vor putea împiedica acest curent fatal și a-l înlocui cu altul mai sănătos.

Ar fi bine, ca atât factorii constituționali, cât și toți bunii patrioți să deie toată atențiunea acestor manifestări instinctive de conservare națională, pentru că cu concursul acestora vor putea remedia și vindeca toate relele câte ni le-au hărăzit partidele sistemului electoral cu liste și cu premii, cari prin demagogie și neresponsabilitate ministerială, acoperită cu aparențe democratice s'au dovedit mai păgubitoare decât un

¹⁾ „Memoriul Memorandiștilor”, Cluj 1932i pag. 20.

absolutism național declarat, care contând că va trebui totuș să răspundă cândva pentru toate faptele sale, nu poate spera că va mântui cu „mandatul” sufragiului universal.

Jibou, județul Salaj 8 Februarie 1933.

TEOFIL DRAGOMIR.

Situația.

Dolarul a rezistat atacului ce s'a dat contra lui cu ocazia panicei bancare din America.

În 15 crt. el a fost cerut pe sub mână la 178— adică și-a revenit aproape de cursul Dolarului aur (180—185).

Țin cu această ocazie să remarcăm finuta pieții noastre.

Aproape o săptămână întreagă Dolarul nu a fost cotat de bursele oficiale de devize, nici la noi și nici din străinătate.

În acest timp unele ziare mari din București au lansat știrea că în cantități mari Dolarul a fost cumpărat de Banca Națională a României la 145—155—150 etc. Aceste știri trebuie să fie avut ceva dedesubturi și poate că ar fi fost potrivite să provoace debandadă, dacă piața noastră nu ar fi avut o mulțime de oameni specialiști, acreditați în cele mai largi cercuri interesate, cari la un loc formează adevărata piață a valurilor, zisa Bursă neagră.

În zilele cele mai critice ale Dolarului, această piață îl cerea la cursul de 161.

Calmul cel mai desăvârșit a stăpânit tot acest timp această piață, dovedind că elementele cari activează în valute deși clandestin, nu urmăresc scopuri speculative, ci servesc nevoi cu adevărat reale și necesare.

*

După bonurile de tezaur în valoare de 250 milioane, date fabricilor de postav pentru achiziția furniturilor acestora către Ministerul armatei, urmează să se dea acum Bonuri de impozite pentru toate datorită Statului provenite dinaintea anului 1932.

Bonurile de tezaur au avantajul, că se primesc pentru orice plată către Stat, din această cauză valorizarea se face cu o pierdere relativ suportabilă. Emisiunea lor s'a făcut în titluri de

10.000, 100.000 și 500.000 —. Cele mici aranjau pe multă lume, cele mijlocii de asemenea au ceva amatori. Cele mari se plasează mai greu, puține firme sau cetățeni având a face plăți așa de mari către Stat. Ori tezaurul a îngrijit ca din cele mari să emită grosul, celelalte fiind date ca rotunjire. Cursul pe piață este 90% cele mici, 85% cele mijlocii și 80% oferite cele mari.

Cu noua emisiune de bonuri de impozite situația se schimbă. Ele se pot da numai pentru datorii către Stat provenind dinaintea de 1932. Astfel de amatori se vor găsi cam greu, din care cauză, cam greu vor putea forma obiect de negociere în bursă.

Rămâne să se vadă cari vor fi avantajele furnizorilor prin preschimbarea ordonanțelor lor în bonuri.

*

În ultimele zile în Bursă a început să se resimtă din nou lipsa de afaceri.

Cu greu se poate produce vre-o fluctuație de cursuri cu caracter mai general adică pe întreaga linie.

Zilnic se pot observa urcări și scăderi la diferite părți de pe urma ordinelor izolate de cumpărare sau vânzare. Cum aceste ordine s'au executat cursurile își revin.

Piața a ajuns la un punct mort. Este însă mai ușoară provocarea unei mișcări în sus, decât în jos.

București.

REMIZIER.

CĂRȚI NOUI

cari trebuiesc citite de toată lumea

Baum Vicki: Grand-Hotel, Roman	Lei 60—
Dessila Octav: Noroiul, Roman	" 80—
Lawrence D. H.: Amantul Doamnei Chatterley	" 80—
Petrescu Cezar: Greta Garbo, Roman	" 70—
Rebreanu: Răscoală I/II	" 160—
Stere: În preajma revoluției I/IV	" 320—
Iorga N.: Supt Trei Regi	" 100—

**Depozit bogat de noutăți literare.
La cerere trimitem cataloage gratuite.**

Librăria „DACIA TRAIANĂ” Sibiu, Piața Unirii 7

„VATRA“

Institut de credit și economii, societate pe acții în Cluj. (Filială în Mociu).

CONVOACARE.

Domnii acționari ai Institutului de credit și economii „VATRA“, societate pe acții în Cluj, se invită în sensul statutelor la

a XXVI-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Cluj la 3 Aprilie 1933, la orele 10 a. m., în localul institutului (Str. Regina Maria Nr. 47). În caz că la această adunare nu s'ar prezenta numărul acționarilor cerut de statute, prin aceasta se convoacă adunarea generală, în sensul §-lui 23 din statute, pe ziua de 10 Aprilie 1933, orele 10 a. m.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea adunării generale;
2. Raportul Direcțiunii și al Comitetului de supraveghere, despre rezultatul gestiunii anului 1932.
3. Deciziune asupra bilanțului anual, în baza acestor rapoarte, și darea absoluturului Direcțiunii și Comitetului de supraveghere;
4. Deciziune asupra împărțirii profitului curat și statorirea dividendei;
5. Statorirea marcelor de prezență pentru membrii Direcțiunii și ai Comitetului de supraveghere, precum și a cheltuelilor de călătorie;
6. Eventuale propuneri;
7. Inchiderea adunării generale.

Domnii acționari, cari voesc să participe la adunarea generală, sunt rugați a-și depune acțiunile înainte de deschiderea adunării generale la cassa institutului, conform §-ului 19 din statute, cum și documentele de plenipotență.

Acțiunile se mai pot depune la toate instituturile membre la „Solidaritatea“, dar cel mult până la 28 Martie 1933.

Din ședința plenară a Direcțiunii „VATRA“, ținută la 8 Martie 1933.

Direcțiunea.

Activa.	Bilanț general pe anul 1932.		Pasiva.	
	Lei	b.		Lei b.
Cassa	244.702	50	Capital	5.000.000
Escont	19.580.822	—	Fond de rezervă	678.141
Credite cambiale cu acop. hip.	3.966.402	—	Fond special de rez. pt. creanțe dub.	707.963
Efecte	448.063	—	Fond de pensuni	386.005
Efectele fond. cult. Nicolae Ivan	77.200	—	Fond cultural Nicolae Ivan	140.337
Conturi curente, Debitori	5.107.867	32	Depuneri	14.381.431
Realități	1.109.074	—	Conturi curente, Creditori	4.642.735
Mobilier	1000	—	Reescont	4.337.290
	30.535.130	82	Dividende neridicate	66.068
			Interese transitoare	171.534
			Profit curat	23.625
				30.535.130

Spese.	Contul Profit și Pierdere pe anul 1932.		Venite.	
	Lei	b.		Lei b.
Interese de depuneri	13.061	—	Interese, provizie și venite la imobile	974.486
Interese de reescont	333.967	—		
Salare	343.520	—		
Marce de prezență	18.750	—		
Spese	149.140	—		
Dare	56.271	—		
Diferință de curs la efecte	36.152	—		
Profit curat	23.625	90		
	974.486	90		974.486

Cluj, la 31 Decembrie 1932.

Dr. Laurian German m. p., președinte.

Pentru contabilitate: Ioan Dejenar m. p., dir. exec., expert contabil.

DIRECȚIUNEA:

Dr. Alexandru Dragomir m. p. Dr. Victor Stanciu m. p. A. Mandeal m. p. Dumitru Antal m. p. Ionel Comșa m. p.
 Dr. Sebastian Stanca m. p. Dr. Ioan Rucanu m. p. Dr. Vasile Sava m. p.

Subsemnatul Comitet de supraveghere am examinat conturile prezente și le-am aflat în consonanță numerică cu registrele institutului

Cluj, la 9 Martie 1933.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE:

Ioan Ojoiu m. p., președinte. Laurențiu Curea m. p. Nicolae Vasiu m. p. Simion Vlad m. p. Ioan Stănescu m. p.

Banca „Agronomilor“, s. a. în Agnita.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai Băncii „Agronomilor“, s. a. în Agnita prin aceasta sunt invitați să participe la

II-a adunare generală ordinară,

care se va ținea *Vineri, în 31 Martie 1933, la orele 10 a. m.*, iar în cazul, că nu se vor prezenta acționari în număr suficient, adunarea generală se va ținea în *7 Aprilie 1933, în localul institutului din Agnita cu următorul*

PROGRAM:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale;
2. Raportul Consiliului de Administrație și al Comitetului de Censori, cetirea bilanțului pe anul 1932;
3. Eventuale propuneri.

Consiliul de Administrație.

N. B. La adunare au vot decisiv numai acționarii cari sunt trecuți în registrele societății cel puțin cu 3 luni înainte de adunarea generală. (Art. 13 din statute).

Procurile se vor înainta cu o zi înainte la cassa societății.

Active.	Contul Bilanț la 31 Decembrie 1932.		Pasive.		
	Lei	b.	Lei		
			b.		
Cassa în numerar	9.630	—	Capital societar	1.000.000	—
Imprumuturi cambiale și ipotecare	4.584.560	—	Spese de emisiune	76.157	—
Conturi curente debitoare	1.158.437	—	Fond general de rezervă	10.000	—
Mobilier	5.000	—	Fond pentru creanțe dubioase	28.275	—
Acționari	575.027	—	Fond de impozite	20.000	—
Pierderea gestiunii 1932	31.384	—	Depuneri spre fructificare	5.193.218	—
			Salarii de plată	36.000	—
			Dob. anticip. pro. 1933	388	—
	6.364.038	—		6.364.038	—

Debit.	Contul Profit și Pierderi la 31 Decembrie 1932.		Credit.		
	Lei	b.	Lei		
			b.		
Salarii	108.000	—	Dobânzi și comisioane	108.478	—
Cheltuieli generale	23.198	—	Pierderea gestiunii 1932	31.384	—
Porto	4.943	—			
Impozite	3.721	—			
	139.862	—		139.862	—

Agnita, la 31 Decembrie 1932.

ss. Dr. Romul Curta, dir. executiv.

Pentru contabilitate: ss. Aurel Morariu, cont. autorizat.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

ss. Dr. Ilarion Filipescu, președinte.

ss. Dr. Octavian Stănilă, vice-președinte.

ss. Dr. Romul Curta.

ss. Ioan Oros.

ss. Simion Vecerzan.

ss. Ioan Brumbea.

COMITETUL DE CENSORI:

Subsemnatul comitet de censori am examinat conturile prezente și le-am aflat în regulă și consonanță cu registrele,

ss. Dr. Iuliu Hess, președinte.

ss. Dumitru Dancu

ss. Ioan Văștea.

ss. Nicolae Câmpăan.

„Banca Românească“, Societate anonimă București.

CONVOCARE.

Conform art. 50 și 54 din statutele băncii se convoacă Adunarea Generală Ordinară pentru ziua de *Marți 28 Martie 1933, ora 15.*

Adunarea se va ține în localul Băncii Românești din București, str. Smârdan Nr. 5.

Vor avea dreptul a lua parte la Adunarea Generală acționarii cari până în ziua de 25 Martie 1933 inclusiv, vor fi depus acțiunile la sediul băncii sau la sucursalele ei.

Adunarea Generală Ordinară va fi legal constituită când acționarii sau mandatarii prezenți, vor reprezenta o pătrime din capitalul social.

Dacă în ziua hotărâtă nu se va întruni numărul de acțiuni prevăzut mai sus, ședința se va amâna pentru ziua de 5 Aprilie 1933, orele 15, care se va ține tot în localul Băncii Românești, strada Smârdan Nr. 5.

ORDINE DE ZI:

1. Darea de seamă a Consiliului de Administrație și Bilanțul încheiat pe ziua de 31 Decembrie 1932.
2. Raportul censorilor;
3. Descărcarea Consiliului de Administrație de gestiunea sa;
4. Distribuirea beneficiilor;
5. Alegerea a 4 membri în Consiliul de Administrație;
6. Alegerea a 5 censored și 5 supleanți;
7. Fixarea unei indemnizații Consiliului de Administrație și Censorilor.

Consiliul de administrație.

Activ.		Bilanțul general încheiat la 31 Decembrie 1932.		Pasiv.	
		Lei	b.	Lei	b.
Cassa	189.302.777	—		Capital	280.000.000
Disponibil	24.493.871	—	213.796.648	Fond de rezervă	166.730.241
Efecte publice și acțiuni			228.600.387	Fond pentru creanțe	164.769.759
Portofoliu: intern	831.020.813	—		Angajamente pentru efecte reescontate B. N. R.	1.508.081.105
extern	951.963	—	831.972.776	Conturi curente în Lei	1.254.976.639
in Lei	1.912.133.293	—		și depuneri: în monezi str.	14.355.902
in monezi străine	119.787.753	—	2.031.921.046	Dividende nereclamate	3.366.743
Imobile			130.000.000	Conturi diverse	24.940.347
Mobilier			1	Beneficiul net: report din 1931	18.948.316
Conturi diverse			10.822.855	pe anul 1932	10.944.661
			3.447.113.713		29.892.977
					3.447.113.713
CONTURI DE ORDINE:					
Depozite de titluri	1.382.105.993	—		Deponenți de titluri	1.382.105.993
Gajuri diverse: mărfuri, garanții, ipoteci, cesiuni etc.	1.880.335.142	—		Deponenți de gajuri diverse: mărfuri, garanții, ipoteci, cesiuni, etc.	1.880.335.142
Garanții statutare	510.000	—		Deponenți de cauțiuni statutare	510.000
Efecte cont curent și polițe în gaj	1.971.479.229	—		Deponenți de efecte cont curent și polițe în gaj	2.259.790.229
B. N. R. pentru sindicat	288.311.000	—	2.259.790.229	Banca Marmorosch Blank & C-ia, cont acceptate depuse la B. N. R. pentru Sindicat	299.000.000
Accepte Banca Marmorosch, Blank & C-ia depuse B. N. R. pentru sindicat			299.000.000	Deponenți de efecte spre încasare	175.931.351
Efecte spre încasare	175.931.351	—		Creditori pentru acreditive	34.695.075
Debitori pentru acreditive	34.695.075	—		Creditori pentru garanții în Lei	24.136.079
Debitori pentru garanții	24.136.079	—		Creditori pentru garanții în monezi străine	3.673.341
Debitori pentru garanții în monezi străine	3.673.341	—	27.809.420		27.809.420

Debit.		Contul de Profit și Pierdere încheiat la 31 Decembrie 1932.		Credit.	
		Lei	b.	Lei	b.
Cheltuieli generale: Salarii	66.715.180	—		Report din 1931	18.948.316
Diverse	13.838.642	—	80.553.822	Diverse beneficii din:	
Amortizări: La imobile	7.763.098	—		Dobânzi, comisioane, devize, venitul efectelor publice, etc.	112.562.159
La creanțe	13.300.578	—	21.063.676		
Beneficiul net: Report din 1931	18.948.316	—			
Pe anul 1932	10.944.661	—	29.892.977		
			131.510.475		131.510.475

Contabilitatea, Subdirector, Ion Saragea.

Am verificat prezentul bilanț și cont. conform art. 186 din codul comercial și le-am găsit în concordanță cu registrele.

Censori: I. D. Clineeanu, Eleut, G. Ionescu, Ștefan C. Ioan, Al. D. Matah, I. Purcăreanu.